

“OSMANLI’DA MASON LOCALARI” E-KİTAP KISA DEĞERLENDİRMESİ

Yazar: Hürol Taşdelen (Mason Derneği Eski Üyesi)

Yayın Tarihi / Yeri: Haziran 2019, Ankara (Sanal Ortam Yayını)

1. GİRİŞ VE YAZARIN METODOLOJİSİ

Hürol Taşdelen tarafından kaleme alınan bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküş sürecinde mason localarının oynadığı toplumsal, siyasal ve sınıfsal rolleri ilk ağızdan ve eleştirel bir süzgeçten geçirerek incelemektedir. Yazar, Türkiye’deki masonluk üzerine yazılanları iki uç kutba ayırarak eleştirir: Bir tarafta körü körüne bir aklamaya çabasında olan niteliksiz mason yazarlar, diğer tarafta ise konuyu yalnızca dinsel sapkınlık görüşlerine indirgeyen düzeysiz mason karşıtları yer almaktadır. Taşdelen’in bu noktadaki en büyük iddiası, kendisinin 10 yıl boyunca tarikatın içinde "eriştirilmiş" (tekris edilmiş) bir kişi olarak bulunması ve ayrıldıktan sonra konuyu bilimsel yöntemle, belgelere dayanarak sorgulayan Kemalist ve "tek içerideki ses" olmasıdır.

2. KİTABIN YAPISI VE TEMATİK İÇERİĞİ

Yapıt zaman sırasına dizili ve tematik bir kurguya sahiptir. İçindekiler tablosundan anlaşıldığı üzere kitap, temelde iki büyük tarihsel kesite odaklanmaktadır:

1717 – 1909 Dönemi: Masonluğun Osmanlı topraklarına ithal edilişi, Tanzimat ve Islahat fermanları ile Mustafa Reşit Paşa ve Midhat Paşa gibi aktörlerin rolleri, gayrimüslim azınlıkların localarda örgütlenmesi ve V. Murat’ın tahta çıkarılıp indirilmesi süreçleri.

1909 – 1923 Dönemi: Selanik komprador burjuvazisi, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile masonluk ilişkileri, Osmanlı Süprem Konsey ve Osmanlı Büyük Doğusunun kuruluşu, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı döneminde masonların takındığı siyasi tavırlar.

3. TEMEL ARGÜMANLAR VE ELEŞTİRİLER

Yapıtın ana omurgasını, masonluğun evrensel veya ulusal bir "sevgi mabedi" olduğu yönündeki savların çürütülmesi oluşturur. Yazar bu doğrultuda şu temel görüşleri ileri sürer:

Truva Atı Olarak Masonluk: Taşdelen, Batı sanayi devrimini tamamlayıp emperyalist bir karaktere bürünürken, Osmanlı’nın bu güce karşı koyamayarak yarı-sömürgeleştğini belirtir. Bu süreçte elçilikler, misyoner okulları ve mason locaları, Batı emperyalizminin Osmanlı’yı içeriden kuşatan

"üçayağı" olarak betimlenir. Masonluk, Batı'nın Türk ulusu içine soktuğu bir "Truva Atı" olarak nitelendirilir.

Ulusallık ve Dil Çelişkisi: Kitapta, Türk masonluğunun "milli" olamayacağı sert bir dille savunulur. Bunun en büyük kanıtı olarak, localardaki tüm ritüel, unvan ve kutsal sözcüklerin İbranice olması, Türk veya İslam mitolojisine/kültürüne ait tek bir ögenin bulunmaması gösterilir. 1909'da kurulan Osmanlı Meşrik-i Âzamı'nın resmi yazışma dilinin bile Fransızca olması ve cumhuriyet döneminde dil devrimine rağmen Arapça-Farsça-Fransızca terminolojide ısrar edilmesi, yazar tarafından "Türk ve Türkçe düşmanlığı" olarak yorumlanır.

Tanzimat ve Islahat Fermanlarına Bakış: Kitap, Mustafa Kemal Atatürk'ün Tanzimat'ın getirdiği serbest ticaret ve kapitülasyon rejimine yönelik eleştirilerini referans alır. Masonların büyük bir övgüyle sahiplendiği 1839 Tanzimat ve 1856 Islahat süreçleri, yazara göre Osmanlı ekonomisine ilmik atan, yerli burjuvaziyi yok edip gayrimüslim azınlıkları (Rum, Ermeni, Yahudi) imtiyazlı kılan birer hıyanet belgesidir. Mustafa Reşit Paşa'nın Londra elçiliği döneminde Rothschild ailesinin etkisi altındaki İskoç Locasına katılarak bu süreci hazırladığı iddia edilir.

Siyaset Dışı Olma Yalanı: Masonların "siyasetle ilgilenmiyoruz" açıklamaları, bizzat kıdemli mason tarihçilerin (ör. Semih Salih Tezcan) yazıları ve tarikatın anayasası (Anderson Anayasası) üzerinden yalanlanır. Yapıtta, locaların gerektiğinde devlete karşı isyanları desteklediği, nitekim 1821 Yunan İsyanını örgütleyen "Filiki Etairia"nın bir mason locası olduğu vurgulanır.

İtaat ve Bağımlılık İlişkisi: Türkiye'deki mason liderlerin İngiltere Birleşik Büyük Locası'nı bir "Kâbe" veya "Kutup Yıldızı" gibi görmeleri, uluslararası protokollerde aşağılanmayı göze alarak biat etmeleri, yapının milli değil, dışa bağımlı ve uşaklık eden bir karakterde olduğunun kanıtı olarak sunulur.

4. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Hürol Taşdelen'in "**Osmanlı'da Mason Locaları**" kitabı; Karl Marx, Korkut Boratav, Halil İnalçık ve Niyazi Berkes gibi felsefe ve bilim insanlarının ve Peyami Safa, Ömer Seyfettin, Mahmut Esat Bozkurt, Attilâ İlhan gibi Türk aydın ve yazarlarının görüşleriyle desteklenmiş zengin bir eleştiri kitabıdır.

Yazar, sömürgeleşme sürecindeki yerel komprador (işbirlikçi) aydın ihanetini masonluk odağında çözümlenmeye, açığa çıkarmaya çalışmaktadır. Kitap, özellikle cumhuriyet öncesi dönemin siyasi entrikalarını, V. Murat olayını, İttihatçı-Mason gerilimini ve Kurtuluş Savaşı'nda masonların takındığı emperyalistlerle işbirlikçi tavırları merak eden okurlar için içeriden yazılmış, ezber bozan ve sarsıcı bir kaynak niteliği taşımaktadır. Yapıt, masonluğun iddia edildiği gibi insanlık ülküsüne hizmet eden evrensel bir yapı değil, emperyalist dinsel-sınıfsal çıkarların ideolojik bir aygıtı olduğunu tarihsel belgelerle ortaya koymayı amaçlamaktadır.

“Bu değerlendirme yazısı, eserin içindekiler ve giriş metni verileri doğrultusunda yapay zekâ modellemesi (Gemini) aracılığıyla çözümlenerek hazırlanmıştır. ”